

EGYETEMISTÁK PANDÉMIA ALATTI KONFLIKTUSMEGOLDÁSÁNAK VIZSGÁLATA

GÁL Gyöngyi¹ – KANCZNÉ NAGY Katalin²

ABSTRACT

The period from March to June 2020 will be memorable for the whole world. The analysis of life situations caused by the COVID-19 virus has since become the subject of more explorations. This study is presented our research with 138 students. Our main investigation question was: What problem-solving strategies appear most often among students? The questionnaire time was: June 5-30, 2020. At that time, the restrictive measures imposed in connection with the dangerous situation had already been relaxed, but the respondents still remembered it well. As a method of the research, we used the full 66-item version of the Ways of Coping Questionnaire developed by Lazarus and Folkman (1986), which was supplemented with questions to obtain information on the family background of the respondents.

KEYWORDS

problem management strategies, conflict resolution questionnaire, coping

BEVEZETŐ

Bizonyított, hogy az emberi társadalomban bekövetkező legalapvetőbb változások is nagyban befolyásolják, alakítják a társadalom tagjainak testi-lelki egészségét [7]).

A 2020 márciusában kezdődő pandémiás időszak az egész világ számára emlékezetes marad. A COVID-19 vírus által generált új élethelyzet radikálisan megváltoztatta az emberek korábbi életvitelét, társadalmi és szociális kapcsolatrendszerét. Nicholas Christakis társadalomtudós, a Yale Egyetem kutató orvosa szerint: „*a kialakult járványhelyzet arra kényszeríti az embereket, hogy elnyomják azokat a kapcsolattartási ösztöneinket, amelyek az evolúció során emberi mivoltunk lényegévé váltak: a barátainkkal való találkozást, a csoportos összejöveleket vagy egymás érintését.*”

A fentiek alapján elmondható, hogy a pandémia által generált távolságtartás próbára teszi a felsőoktatásban tanulók együttműködési lehetőségeit, ezáltal hatást gyakorol a társas és szociális kapcsolatrendszerük alakulására, társasági viselkedésükre és tanulmányi eredményeikre is.

Ennek a problémának a feltárására egy akciókutatást végeztünk 2020 júniusában, a Selye János Egyetem hallgatóinak részvételével. Fő kutatási kérdésünk, amelyre a választ kerestük: *Milyen problémakezelési stratégiák jelennek meg legnagyobb gyakorisággal az egyetemisták körében?*

A kutatás mérőeszköze: a Folkman és Lazarus-féle Konfliktusmegoldó Kérdőív magyar adaptációja (1986). A mérőeszköz eredeti, 66 tételes változatát egy 138 fős vizsgálati csoporttal vettük fel 2020. június 5. és 30. napja között.

1 Gál Gyöngyi, PhD, Selye János Egyetem Tanárképző Kar, galg@uj.s.sk

2 Kanczné Nagy Katalin, PhD, Selye János Egyetem Tanárképző Kar, kancznenagyk@uj.s.sk

3 https://mta.hu/mta_hirei/a-tarsas-tavolsagartas-ved-a-fertozes-ellen-de-fel-kell-keszulnunk-emberi-hatasaira-110477

A konfliktusmegoldó kérdőív bemutatása

A problémamegoldó stratégiák mérésének egyik legismertebb formája az önbeszámolás alapján történő kérdőíves felmérés, mivel lehetőséget ad különböző kitöltési módokra (ismételt, összehasonlító felvételek készítése, meghatározott élethelyzetekkel való megküzdés mérése).

Már az 1970-es évek elejétől számos konfliktusmegoldó kérdőívet készítettek, melyek közül a *Folkman és Lazarus* (1980, 1988) által kifejlesztett Konfliktusmegoldó Kérdőív (Ways of Coping Questionnaire) a legismertebb [12].

A kérdőív kialakításánál a *Lazarus és Launier* [10] korábbi munkáját vették alapul, mely szerint kétféle megküzdési formát különböztettek meg:

1. *Problémaközpontú megküzdés*: amikor a személy az adott helyzetre, a megoldandó problémára összpontosít, ezáltal megpróbálja azt megváltoztatni, hogy a közeljövőben is el tudja kerülni.

2. *Érzelemközpontú megküzdés*: a személy arra fókuszál, hogy enyhítse a stresszhelyzet okozta érzelmi reakciókat, és megakadályozza a negatív érzelmek eluralkodását. Abban az esetben is ezt a megküzdési formát használja a személy, ha a kialakult helyzetet nem tudja megváltoztatni.

Az említett két fő csoporton belül 8 stratégia különböztethető meg, amelyből a saját kutatásunkban 7-et részleteztünk, így az alábbiakban ezek kerülnek bemutatásra:

- I. Pozitív átértékelés
- II. Menekülés/elkerülés
- III. Szociális támaszkeresés
- IV. Távolítás
- V. Konfrontálódás
- VI. Tervszerű probléma megoldás – Önkontroll
- VII. Visszahúzódás – Kontrollvesztés [12]

Lazarus [8] szerint a fentebb felsorolt stratégiák az egészséges személyiség jellemzői. Ellenkező esetben, az én-védelem mechanizmusa kerül előtérbe és a szorongás csökkentése a cél.

Saját vizsgálatunkban arra kerestünk választ, milyen problémakezelési stratégiák jelentek meg legnagyobb gyakorisággal az egyetemisták körében a pandémia időszakában? Következtetéseink tovább árnyalják a Selye János Egyetem Tanárképző Karán 2017 óta működő Ratio Kutatócsoport egyetemisták körében végzett kutatásainak eredményeit [1] [2] [3] [4] [5] [6] [11] [14] [15] [16].

A vizsgálati minta

A kérdőív eredeti, 66 tételes változatát 1 vizsgálati csoporttal vettük fel. A kérdőívet kitöltők életkora 18 és 40 év közé esett, nemek szerinti megoszlás szerint: 24 férfi, 113 nő. A megkérdezettek nagy többsége a családi állapotot illetően nőtlen, hajadon (61%).

A kitöltő személyeknek az állítások alapján, egy háromfokú skálán kellett jellemeznie viselkedését, az egyáltalán nem jellemző és a teljesen jellemző közötti intervallumban.

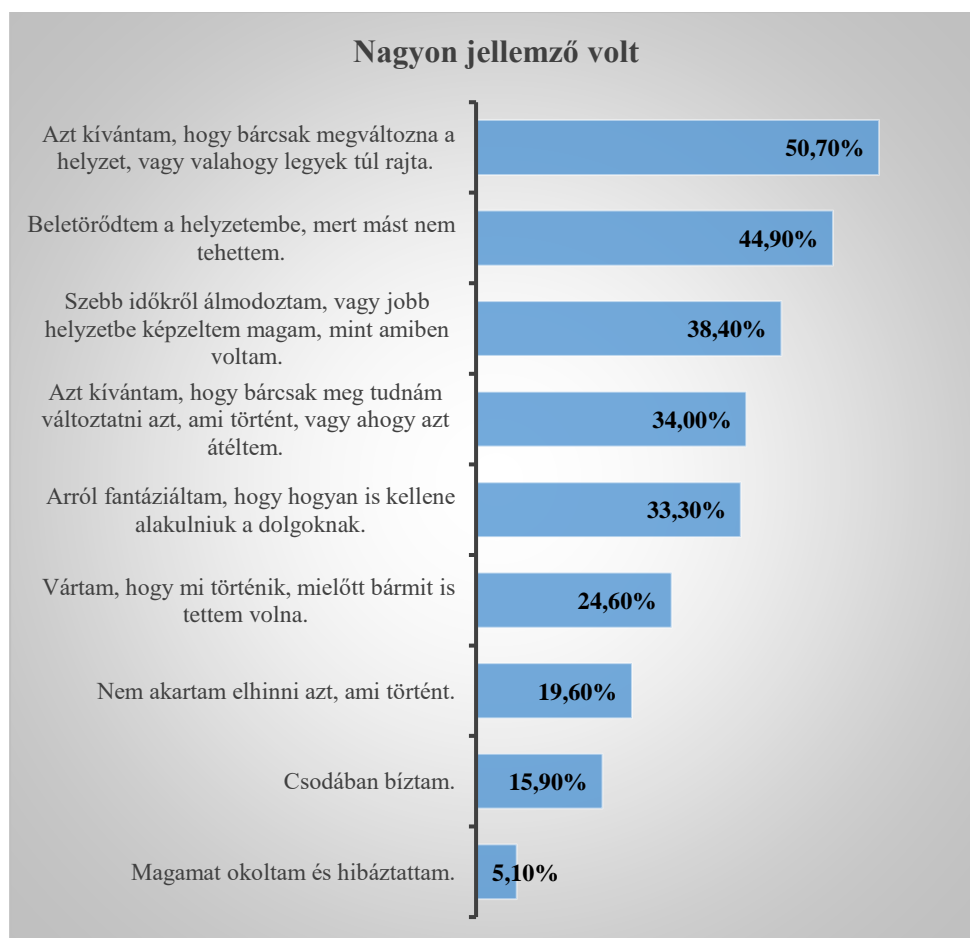
Eredmények

I. Pozitív átértékelés, melynek során az adott személy pozitív jelentőséget tulajdonít a kialakult helyzetnek. A megkérdezettek körében a legmagasabb arányban (49,3%) az „*Újra felfedeztem, hogy mi az, ami fontos az életben*” kijelentés választása jelent meg. 46,4%-uk érezte nagyon jellemzőnek a pandémia időszakában, hogy „*A tapasztalatat gazdagított*”. A hallgatók 44,9%-a fizikai aktivitással is igyekezett a kialakult helyzetben helytállni: „*Kocogtam, vagy valami más testedzést végeztem*”. Nagyon jellemző volt a hallgatók 44,2%-ára, hogy a szituáció jobbá tétele érdekében változásokat hozott létre az életében: „*Valamin változtattam, hogy a dolgok jobbra forduljanak*”. A skála legerősebb fokát jelölte meg a megkérdezettek 40,6%-a az „*Igyekeztem a dolgokat a másik személy szempontjából nézni*” kijelentés tekintetében, ami a konfliktuskezelés hatékony kezelésének egyik jól bevált módszere.

Az adatok elemzése azt mutatja, hogy a karantén időszak a legkevésbé a világnézet változtatására gyakorolt befolyást. Egyáltalán nem volt jellemző válasz érkezett a válaszadók 76,1%-tól arra a kijelentésre, hogy „*Új hitet találtam*”. Magas arányban (69,6%) nem volt jellemző az az

állítás, mely szerint „Elképzelttem, hogy egy általam nagyra tartott személy hogyan viselkedne az adott helyzetben, és ez mintaként szolgált”.

II. Menekülés/elkerülés során az adott személy megpróbál szabadulni a problémától, de nem mindig aktív módon. A legerősebben megjelenő érzés (50,7%) a pandémia miatt kialakult szituáció megváltozására vonatkozott: „Azt kívántam, hogy bárcsak megváltozna a helyzet, vagy valahogy legyek túl rajta”. A legkisebb arányban (5,1%) vélték nagyon jellemzőnek a válaszadók a következő állítást: „Magamat okoltam és hibáztattam”, melyből a vírus okozta szituáció jellegének figyelembevételére következtetünk. A 'nagyon jellemző volt'- skálán a legnagyobb és legkisebb gyakorisággal rendelkező válaszok között az alábbi megoszlásban szerepelnek a menekülés/elkerülés dimenzió állításai. (1. ábra)

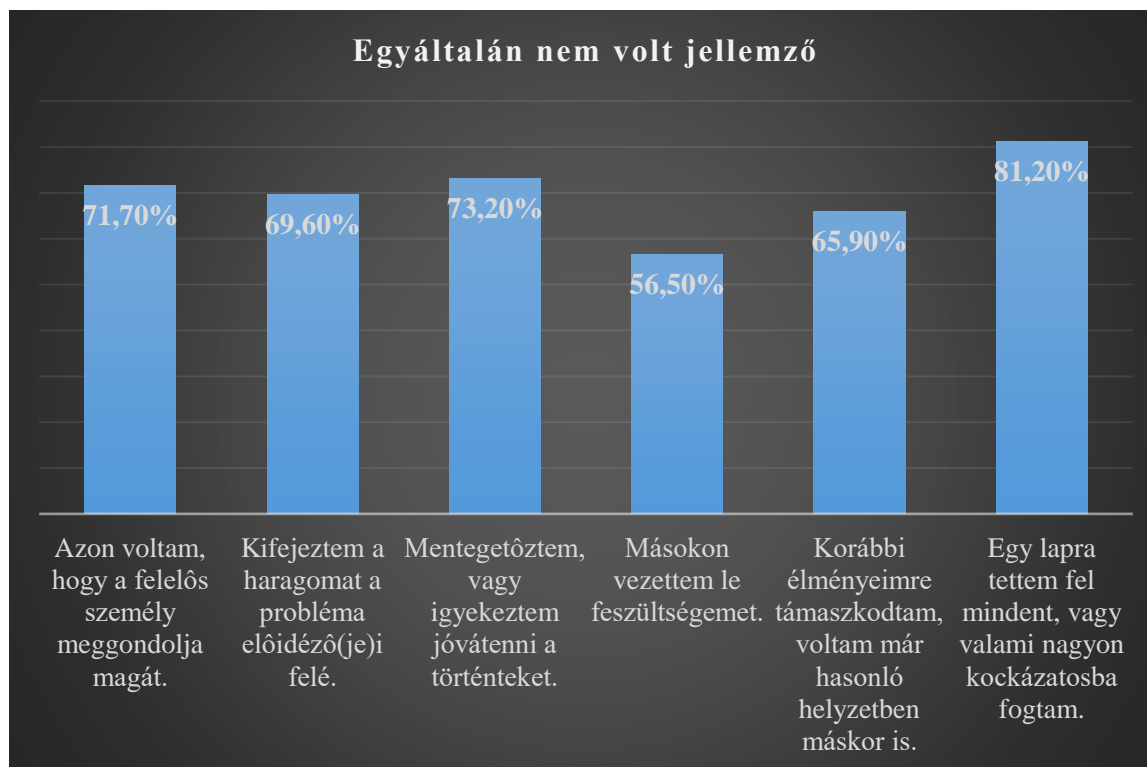
1. ábra: A 'nagyon jellemző volt' - skálaértékek megoszlása a Menekülés/elkerülés stratégia állításainál (forrás: saját szerkesztés)

III. Szociális támaszkeresés olyan erőfeszítés, melynek során a személy problémáinak megoldása végett próbál segítséget kérni barátaitól, ismerőseitől vagy szakembertől. A hallgatók nagy többségére nagyon jellemző volt, hogy az érzéseit megosztotta másokkal: „Beszéltem az érzéseimről valakivel (51,4%)”, illetve „Elfogadtam mások együttérzését és megértését” (42%). A szociális támaszkeresés jelenléte kimutatható abból is, hogy a megkérdezettek 59,4%-ára egyáltalán nem volt jellemző az alábbi kijelentés: „Nem akartam, hogy mások megtudják, milyen nehéz helyzetbe kerültem”, és 54,3%-uk érezte úgy, hogy egyáltalán nem jellemezte viselkedését a következő állítás: „Megpróbáltam érzéseimet magamban tartani”.

IV. Távolítás olyan tudatos erőfeszítés, melynek során a személy eltávolítja magát a stresszt keltő helyzettől, és megpróbálja csökkenteni a helyzet jelentőségét. A hallgatók jelentős többsége (63%) a saját hozzáállását a következő kijelentés tartalmával vélte a legjellemzőbbnek: „Eszembe jutott, hogy a dolgok mennyivel rosszabbak is lehetnének”. 57,2%-ban érezték nagyon jellemzőnek a

gondolatot: „Úgy gondoltam, hogy az idő mindent megoldhat, csak ki kell várni” és 50,70%-ban „Vigasztaló dolgokra gondoltam”.

V. Konfrontálódás során az egyén agresszív, ellenségeskedő és kockázatvállaló. Ezzel az attitűddel többnyire a stresszt kiváltó helyzetet próbálja megszüntetni vagy átalakítani. A konfrontálódás azonban a hallgatók jelentős többségére egyáltalán nem volt jellemző. (2. ábra)

2. ábra: Az 'egyáltalán nem volt jellemző' - skálaértékek megoszlása a Konfrontálódás stratégia állításainál (forrás: saját szerkesztés)

VI. Tervszerű probléma megoldás – önkontroll átgondolt, problémamegoldó erőfeszítéseket, tervezéseket tartalmaz. A stratégiához tartozó állítások közül az alábbiakat érezték magukra nézve nagyon jellemzőnek a megkérdezettek:

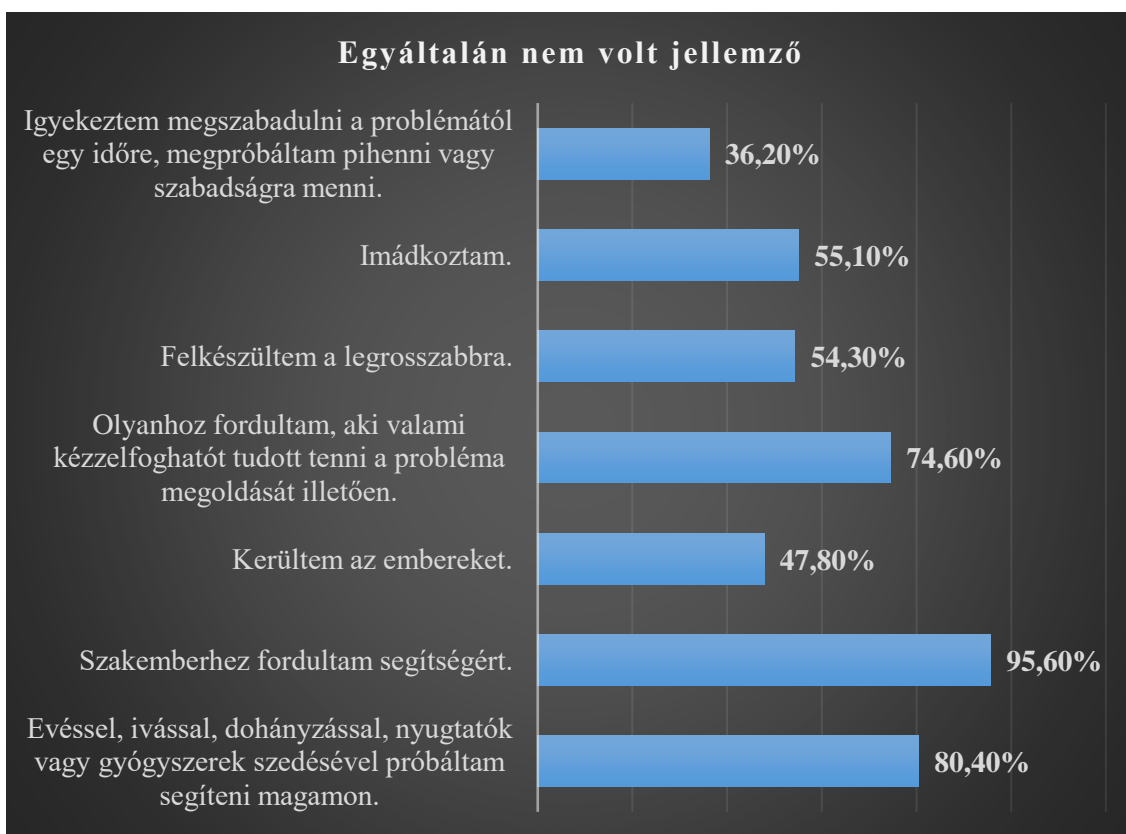
47,8% - „Megpróbáltam elemezni a problémát, hogy jobban megértsem”.

45,7% - „Nem hátráltam meg, küzdöttem azért, amit akartam”.

45,7% - „A helyzet valamilyen kreatív, alkotói tevékenységre ösztönzött”.

39,9% - „Arra koncentráltam, hogy mit kell majd tennem, azaz a következő lépésre ügyeltem”.

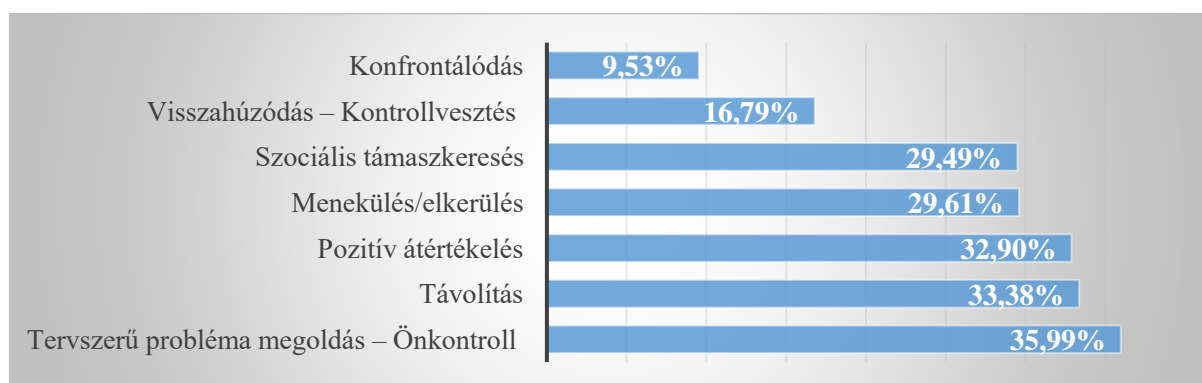
VII. Visszahúzóadás – Kontrollvesztés stratégiája segítségkérés egy szakembertől. Ebben az esetben a kontrollvesztés, elidegenedés jellemzi a személyt. Ez a stratégia nagy arányban nem volt jellemző a megkérdezett hallgatókra. (3. ábra)

3. ábra: Az 'egyáltalán nem volt jellemző' - skálaértékek megoszlása a Visszahúzóds – Kontrollvesztés stratégia állításainál

(forrás: saját szerkesztés)

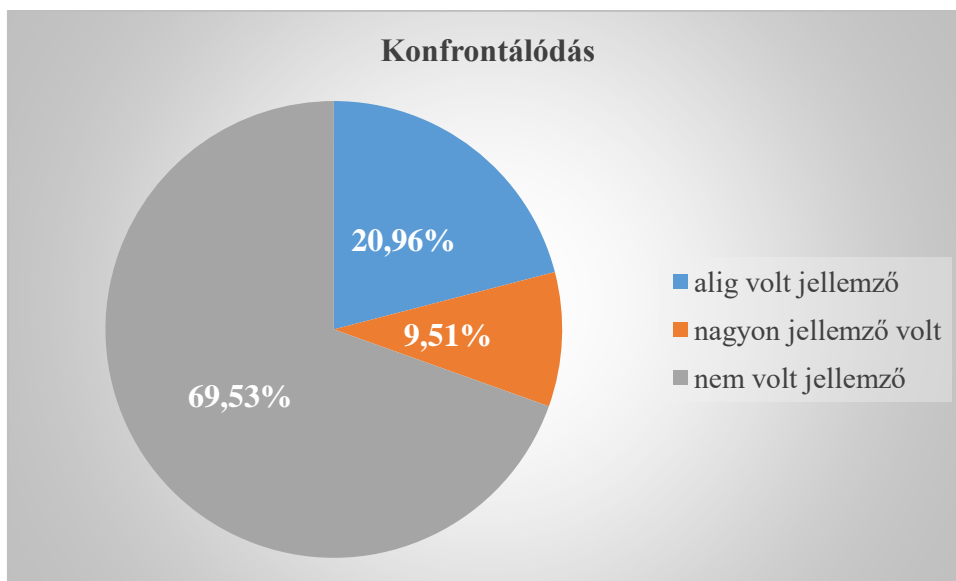
Folkman és Lazarus Konfliktusmegoldó Kérdőívének 7 stratégiája a 'nagyon jellemző' – skálaértékre adott válaszok alapján az alábbi módon oszlanak meg a hallgatók válaszai alapján. (4. ábra)

4. ábra: A stratégiák megoszlása a 'nagyon jellemző' – skálaérték szempontjából

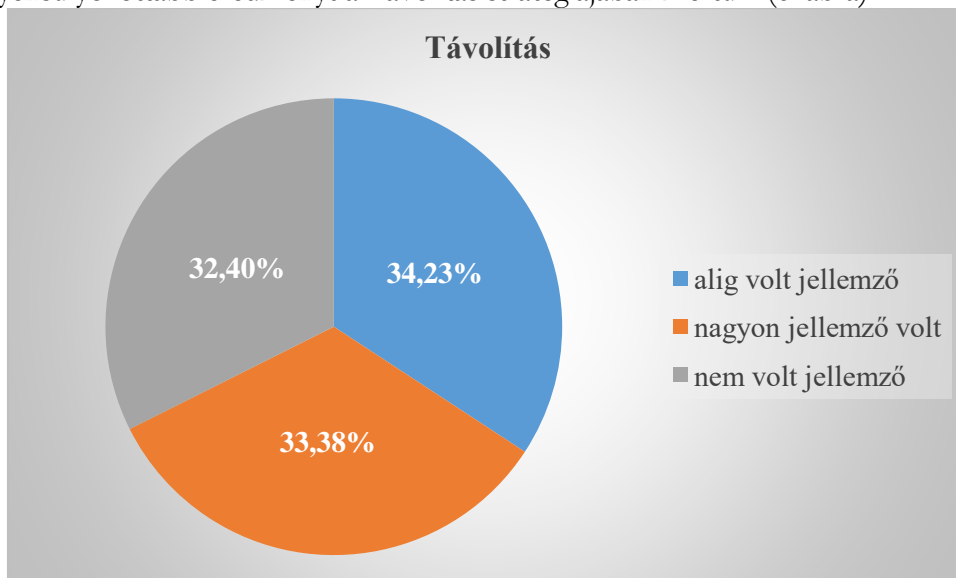
(forrás: saját szerkesztés)

A legnagyobb különbséget a Konfrontálódás stratégiáján belül tártuk fel. Az egyes skálaértékek választásainak arányát az 5. ábra szemlélteti.

5. ábra: A Konfrontálódás stratégia skálaértékeinek megoszlása
(forrás: saját szerkesztés)

A legkiegyensúlyozottabb eredményt a Távolítás stratégiájában mértük. (6. ábra)

6. ábra: A Távolítás stratégia skálaértékeinek megoszlása
(forrás: saját szerkesztés)

ÖSSZEGZÉS

Kutatásunk során arra kerestünk választ, milyen problémakezelési stratégiák jelentek meg legnagyobb gyakorisággal az egyetemisták körében a pandémia időszakában.

Figyelembe véve a stratégiák megoszlását - a 'nagyon jellemző' – skálaérték szempontjából, elmondhatjuk, hogy a *Tervezésű probléma megoldás – önkontroll* kategóriában kaptunk a legmagasabb értékelést (47,8%), mely szerint a hallgatók megpróbálták elemezni a problémát, hogy jobban megértsék a kialakult helyzetet.

Ugyanezen a skálán a *Konfrontálódás* kategóriában a konfrontálódás különböző módozatai a hallgatók jelentős többségére egyáltalán nem volt jellemző (9,53%). Elmondható, hogy a kialakult helyzet által generált feszült időszakban, a hallgatók viselkedésére nem volt jellemző az agresszív, ellenségeskedő és kockázatvállaló magatartás.

A legkiegyensúlyozottabb eredményt a *Távolítás* kategórián belül mértük. A hallgatók jelentős többsége (63%) a saját hozzáállását a következő kijelentés tartalmával vélte a legjellemzőbbnek: „*Észembe jutott, hogy a dolgok mennyivel rosszabbak is lehetnének*”. A fentiek alapján elmondható, hogy a hallgatók tudatosan próbálták eltávolítani magukat a stresszt keltő helyzettől, és ezáltal csökkenti a kialakult állapot jelentőségét.

A *Menekülés-elkerülés* kategóriában jelent meg leginkább (50,7%) az érzelemközpontú megküzdés formája, mely szerint a hallgatók enyhíteni próbálták a stresszhelyzet okozta negatív érzelmek eluralkodását: „*Azt kívántam, hogy bárcsak megváltozna a helyzet, vagy valahogy legyen túl rajta*”.

A hallgatók szociális támaszkeresését illetően elmondható, hogy nagy többségük (51,4%) próbálta megosztani az érzéseit másokkal, ezáltal külső segítséget kérve: „*Beszéltem az érzéseimről valakivel*”.

A kapott eredmények azt mutatják, hogy a hallgatók megküzdési stratégiái leginkább a problémaközpontú megküzdés irányába tolódtak el, mivel önmagukon próbálták változtatni, ilyen módon is alkalmazkodva a kialakult helyzethez. Vizsgálatunk eredményeinek összegzéseként azt is megállapíthatjuk, hogy a karantén időszak nem befolyásolta a hallgatók világnézetét.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] CSEHIOVÁ, Agáta – Katalin KANCZNÉ NAGY, 2019, *Az élménypedagógia helye és szerepe a felsőoktatásban*, In: Neveléstudományi kutatások a Kárpát-medencei oktatási térben: A 4. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia tanulmánykötete: A 4. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia tanulmánykötete, Pedagogical Research in the Carpathian Basin Educational Space. 4th Carpathian Basin Educational Conference. Oradea. P. 362-374. ISBN 978-80-8122-310-5
- [2] CSEHIOVÁ, Agáta – Katalin, KANCZNÉ NAGY (2019) *Élmény-foglalkozások a Selye János Egyetemen: "Művészet-PEdagógia-PSZIchológia"*. DOI 10.36007/3334.2019.09-17 In: 11. International Conference of J. Selye University : Pedagogical Sections: Pedagogical Sections. Bukor József, Nagy Melinda, Pukánszki Béla István, Csehiová Agáta, Józsa Krisztián, Szőköl István. Komárno: Univerzita J. Selyeho, 2019, online, s. 9-17. ISBN 978-80-8122-333-4
- [3] CSEHIOVÁ, Agáta, 2014, *Interdiszciplináris vonatkozások a művészeti és a zenei nevelés területén*, In: Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Univerzity J. Selyeho - 2014: "Vzdelávanie a veda na začiatku XXI. storočia" - Sekcie pedagogických vied, Komárno: Univerzita J. Selyeho, CD-ROM, s. 59-67. ISBN 978-80-8122-103-3
- [4] KANCZNÉ NAGY Katalin - CSEHI Agáta (2018) *Elsőéves tanár szakos hallgatók egyetemi képzéssel kapcsolatos előzetes elvárásainak és félelmeinek vizsgálata, körében*, In: Tóth Péter – Simonics István – Manojlovic Heléna – Duchon Jenő (szerk.): Új kihívások és pedagógiai innovációk a szakképzésben és a felsőoktatásban, A VIII. Trefort Ágoston Szakképzés- és Felsőoktatás-pedagógiai Konferencia tanulmánykötete, ISBN 978-963-449-148-4, 77-88
- [5] KANCZNÉ NAGY Katalin - TÓTH Péter (2018): „*Azért vannak a jóbarátok...*” *avagy, a lemorzsolódás-kutatás pilot vizsgálatának eredményei a Selye János Egyetemen*, In: Tóth Péter – Maior Enikő – Horváth Kinga – Kautnik András Duchon Jenő – Sass Bálint (szerk.): *Kutatás és innováció a Kárpátmedencei oktatási térben*, ISBN 978-963-449-115-6
- [6] KANCZNÉ NAGY Katalin (2019): „*Minden új ember egy rejtély, amelyen dolgoznunk kell.*” HERA ÉVKÖNYVEK VI. OKTATÁS – GAZDASÁG – TÁRSADALOM. Szerk: Juhász Erika – Endrődy Orsolya. Magyar Nevelés- és Oktatókutatók Egyesülete ISBN 978-615-5657-03-0
- [7] KOPP, M. - SKRABSKI, Á. (2002): *A magyarság társadalmi és erkölcsi tőkége*. Valóság, 45 (9): 11—19.
- [8] LAZARUS, R. S. (1990): *Stress, coping and illness*. In: Friedman H. S. (szerk.): *Personality and disease*. Wiley, New York. 84—86.
- [9] LAZARUS, R. S., FOLKMAN, S. (1984): *Stress, Appraisal, and Coping*. New York, Springer

- [10] LAZARUS, R. S., LAUNIER, R. (1978): *Stress-related transactions between person and environment*. In Pervin, L. A., Lewis, M. (eds): *Perspectives in Interactional Psychology*. Plenum, New York, 287—327. https://doi.org/10.1007/978-1-4613-3997-7_12
- [11] NAGY Melinda, SZABÓOVÁ Edita, HORVÁTH Kinga, KANCZNÉ Nagy Katalin, TÓTH-BAKOS Anita, ORSOVICS Yvette, STRÉDL Terézia (2018): *A lemorzsolódás okainak vizsgálata a harmadéves óvopedagógus hallgatók körében*, In: Tóth Péter – Maior Enikő – Horváth Kinga – Kautnik András Duchon Jenő – Sass Bálint (szerk.): *Kutatás és innováció a Kárpát-medencei oktatási térben*, ISBN 978-963-449-115-6
- [12] RÓZSA, S., PUREBL, Gy., SUSÁNSZKY, É., KŐ, N., SZÁDOCZKY, E., RÉTHELYI, J., DANIS, I., SKRABSKI, Á., KOPP, M. (2008): *A megküzdés dimenziói: a konfliktusmegoldó kérdőív hazai adaptációja*. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika* 9 (2008) 3, 217—241.
- [13] RÓZSA, S., RÉTHELYI, J., STAUDER, A., SUSÁNSZKY, É., MÉSZÁROS, E., SKRABSKI, Á., KOPP M. (2003): *A középkorú magyar népesség egészségi állapota: a Hugarostudy 2002 országos reprezentatív felmérés módszertana és a minta leíró jellemzői*. *Psychiatria Hungarica*, 18 (2): 83—94.
- [14] TÓTH-BAKOS, A. – TÓTH, P. (2018): *A lemorzsolódás-kutatás pilot vizsgálatának eredményei a Selye János Egyetemen*. In: Tóth, P. – Maior, E. – Horváth, K. – Kautnik, A. – Duchon, J. – Sass, B. (szerk.): *Kutatás és innováció a Kárpátmedencei oktatási térben*, ISBN 978-963-449-115-6;
- [15] TÓTH-BAKOS Anita: *Výsledky analýzy hodnotenia vybraných webových aplikácií*, Komárom : KOMPRESS Nyomdaipari Kft., 2018. - ISBN 978-615-00-2597-1
- [16] TÓTH-BAKOS Anita: *On-line nástenky a aplikácia padlet vo vzdelávaní budúcich pedagógov*, *Trendy ve vzdelávaní: Informační technologie a technické vzdělávání*. - ISSN 1805-8949, 11éfv/2